

El llenguatge

La matança

27/IV/1980

No únicament són els castellanismes els que enlletgeixen els nostres textos i l'elocució catalana en general, sinó també els gal·licismes, alguns dels quals com «frapar» per colpir o impressionar, «afros» per esgarrifós i «abim» per abisme o abís, de què ja hem parlat algun cop, hi continuen apareixent periòdicament. Uns altres gal·licismes per desgràcia —en dos aspectes diferents— molt habituals en textos periodístics són «massacre» i «massacrar». ¿Es que són realment tan necessaris, aquests gal·licismes, que sembla que alguns no en ouguin prescindir? Hom els troba també en textos castellans —contra el que prescriu el bon ús en aquesta llengua— i és potser a causa d'aquest fet —l'habitualitat en textos del castellà, a què tants se supediten de bon grat— que hom hi recorre amb lamentable freqüència.

Tothom deu saber que el mot de la nostra llengua equivalent a «massacre» és matança, que ell tot sol, creiem, ja fa innecessari aquest manlleu del francès. No ens sembla, efectivament, que l'ús de «massacre» comporti cap sentit especial, matis, referència o connotació que, tal com potser algú adduiria, justifiqui la predilecció que molts li manifesten. Però hom pot, si vol, alternar matança amb d'altres termes de sentit equivalent o afí, amb els quals aconseguirà tots els matisos expressius o efectes estilístics que desitgi: matadissa, carnatge, carnisseria, hecatombe, extermini, degolladissa...

Més difícil podria semblar de trobar l'equivalent català del verb «massacrar». El recent Diccionari català-francès francès-català de C. i R. Castellanos proposa simplement matar (aclarint «en massa o en gent que no es defensa»). A més d'aquest verb, doncs, amb diverses modificacions adverbials, pot usar-se també, si més no en alguns casos, els verbs exterminar i anihilar, així com diverses frases verbals en què intervinguin els substantius indicats: fer una gran matança, haver-hi un carnatge...). Cal notar que, actualment, n'hi ha que usen «massacrar» significat assolir, devastar, castigar (en el sentit de sotmetre una zona o regió a l'acció de l'artilleria, de les incursions enemigues, etc), arrasar, etc. No cal dir que es a aquests verbs a que cal recórrer en aquests casos.

Albert Jane